Lasten ja nuorten sijaishuollon ja muiden palvelujen kehittämistoimet vuosille 2027 - 2029

Yhteenveto 20.10.2026 työpajan tuloksista

VALMISTELUN TYÖPAPERI; AP, HK

---

1. Työpajan tavoite

Lasten, nuorten ja perheiden asioiden valiokunta jatkoi aluehallitukselta saamaansa tehtävää ***arvioida keinoja, joilla voidaan vähentää lasten ja nuorten sijaishuollon tarvetta ja hillitä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kustannusten kasvua lasten hyvinvointia, palvelujen laatua ja lapsen etua vaarantamatta.***

Tuplatiimillä toteutettua työpajatyöskentelyä ohjasi kysymys: ***"Mitkä ovat vaikuttavia konkreettisia keinoja vähentää lastensuojelun tarvetta?"***

2. Työpajan keskeiset tulokset

Asiantuntijaesitysten ja niitä seuranneen työskentelyn pohjalta jatkovalmisteluun muodostui neljä pääteemaa seuraavasti:

1. Varhainen tuki ja ongelmiin puuttuminen

Työpajassa vahvimmaksi kokonaisuudeksi nousi lasten, nuorten ja perheiden oikea-aikainen ja mahdollisimman varhainen tukeminen. Ongelmien vaikeutumista ja lastensuojelun tarvetta voidaan ehkäistä vahvistamalla helposti saavutettavaa tukea ennen raskaampien palvelujen tarvetta.

Keskeisinä keinoina nousivat esille perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu, mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen ja hoito sekä koko perheen tilanteen huomioiminen palvelutarpeen ilmenemisen yhteydessä. Myös nuorten kohtaavan työn vahvistamista pidettiin tärkeänä.

Keskeisiä kehittämistoimenpiteitä voisivat siis olla:

- perhetyön ja lapsiperheiden kotipalvelun vahvistaminen
- mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen ja hoito
- koko perheen tilanteen huomioiminen palvelutarpeita arvioitaessa
- nuorten kohtaavan ja matalan kynnyksen työn kehittäminen.

2. Kuntayhteistyö ja yhteistyö kolmannen sektorin kanssa

Lastensuojelun tarpeen vähentäminen edellyttää hyvinvointialueen palvelujen lisäksi tiivistä yhteistyötä kuntien ja muiden lasten ja nuorten arjessa toimivien tahojen kanssa. Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa tavoitetaan laajasti koko ikäryhmä, minkä vuoksi yhteistyössä kuntien kanssa nähtiin edelleen kehittämismahdollisuuksia.

Työpajassa nousivat esille myös järjestöjen, seurakuntien, tukiperhetoiminnan, kerhotoiminnan ja harrastustoimijoiden mahdollisuudet vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta ja tarjota tukea

mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Nämä toimijat, oikein roolitettuina, voivat vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta sekä tarjota tukea ja ratkaisuja ongelmiin jo ennen raskaampien palvelujen tarvetta.

3. Moniammatillinen yhteistyö

Lasten, nuorten ja perheiden tilanteita tulee tarkastella kokonaisuutena yli ammatti-, palvelu- ja organisaatiorajojen. Työpajassa korostui tarve vahvistaa hyvinvointialueen toimialueiden välistä yhteistyötä sekä yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on tunnistaa yksittäisen lapsen, nuoren tai vanhemman palvelutarpeen yhteydessä myös muun perheen tuen tarve sekä muodostaa tarvittava tuki mahdollisimman yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Erityisen tärkeää on:

- tunnistaa koko perheen tuen tarpeet yksittäisen asiakkaan palveluprosessin yhteydessä
- rakentaa palveluista yhtenäinen ja yhteensovitettu sekä inhimillinen kokonaisuus
- ehkäistä palvelujen pirstoutumista.

4. Oman toiminnan vahvistaminen

Työpajassa nähtiin tarpeelliseksi arvioida oman palvelutuotannon vahvistamista ja sijaishuollon roolin kehittämistä osana palvelukokonaisuutta. Jatkovalmistelussa on perusteltua tarkastella, missä palveluissa oma toiminta voisi olla ostopalveluja tarkoituksenmukaisempaa ja kustannustehokkaampaa.

Oman toiminnan vahvistamisessa tulee huomioida kustannusten lisäksi lasten yksilölliset tarpeet, tarvittava henkilöstö ja osaaminen sekä palvelun laatu ja vaikuttavuus.

Arvioinnissa ja kehittämisessä tulee siis huomioida:

- kustannustehokkuus
- lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet
- henkilöstön saatavuus ja osaaminen
- palvelujen laatu
- ja erityisesti toiminnan vaikuttavuus.

3. Yhteenveto jatkovalmisteluun

Työpajan perusteella lastensuojelun ja sijaishuollon tarpeen vähentämisessä ei noussut esille yhtä yksittäistä ratkaisua. Vaikuttaminen edellyttää samanaikaisesti varhaisen tuen vahvistamista, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistä, moniammatillisen työskentelyn vahvistamista sekä oman palvelutuotannon tarkoituksenmukaisuuden arviointia.

Jatkovalmistelussa keskeistä on arvioida, mitkä näihin neljään pääteemaan liittyvät toimenpiteet ovat vaikuttavia, käytännössä toteutettavissa ja taloudellisesti kestäviä vuosina 2027 - 2029. Työpajan tuloksia hyödynnetään valiokunnan aluehallitukselle annettavan esityksen valmistelussa.